

**DECIZIA nr.733
din 29 octombrie 2015**

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.341
alin.(6) lit.c) și alin.(7) pct.2 lit.d) din Codul de procedură penală**

Augustin Zegrean	- președinte
Valer Dorneanu	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Puskás Valentin Zoltán	- judecător
Simona-Maya Teodoroiu	- judecător
Tudorel Toader	- judecător
Oana Cristina Puică	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Cosmin Grancea

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.341 alin.(6) lit.c) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Simona Pașcu (fostă Neaga) în Dosarul nr.475/35/2014 al Curții de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.1063D/2015.

2. La apelul nominal, lipsește autoarea excepției, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care solicită admiterea excepției de neconstituționalitate. Arată că, deși art.340 alin.(1) din Codul de procedură penală conferă dreptul de a ataca în fața judecătorului de cameră preliminară atât soluțiile de clasare, cât și pe cele de renunțare la urmărirea penală, art.341 din același Cod se referă doar la soluțiile de clasare ale procurorului. Reiese că, potrivit art.341 alin.(6) lit.c) din Codul de procedură penală, nu există posibilitatea de a ataca în fața instanței soluțiile procurorului de renunțare la urmărirea penală. Această opțiune a legiuitorului încalcă prevederile art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, întrucât este vorba de existența

unei acuzații în materie penală, acuzație împotriva căreia partea nu are acces la o instanță de judecată. De asemenea, arată că o soluție de admitere a unei astfel de excepții de neconstituționalitate a fost pronunțată de Curtea Constituțională încă din anul 1997, prin Decizia nr.486 din 2 decembrie 1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.105 din 6 martie 1998, prin care Curtea a constatat că dispozițiile art.278 din Codul de procedură penală din 1968 erau neconstituționale, întrucât nu permiteau formularea unei plângeri împotriva soluțiilor procurorului decât în cadrul Ministerului Public, neexistând posibilitatea accesului la o instanță judecătorească, astfel încât era încălcat art.21 din Constituție. Precizează că autoarea excepției a formulat, concomitent cu ridicarea excepției de neconstituționalitate, o cerere de pronunțare a unei hotărâri prealabile de către Înalta Curte de Casație și Justiție. Întrucât este vorba, în mod evident, de o soluție a legiuitorului care încalcă prevederile art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și ale art.21 din Constituție, apreciază că se impune pronunțarea unei soluții de admitere a excepției de neconstituționalitate. Mai învederează că, în procedura de judecată a cererii de pronunțare a unei hotărâri prealabile, Înalta Curte, la termenul din 16 septembrie 2015, a amânat dosarul pentru 29 octombrie 2015, în vederea pronunțării unei decizii de către Curtea Constituțională. Totodată, solicită, în temeiul art.31 alin.(2) din Legea nr.47/1992, extinderea obiectului excepției la dispozițiile art.341 alin.(7) pct.2 lit.d) din Codul de procedură penală, text care prevede posibilitatea atacării doar a soluției de clasare dispuse de procuror după punerea în mișcare a acțiunii penale. Pentru aceleași argumente, o soluție de renunțare la urmărirea penală, dispusă după punerea în mișcare a acțiunii penale, trebuie să poată fi supusă cenzurii unei instanțe judecătorești. Reprezentantul Ministerului Public solicită Curții să constate că art.341 alin.(6) lit.c) și alin.(7) pct.2 lit.d) din Codul de procedură penală sunt constituționale numai în măsura în care permit atacarea, la judecătorul de cameră preliminară, a soluțiilor procurorului de renunțare la urmărirea penală.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

4. Prin Încheierea din 23 aprilie 2015, pronunțată în Dosarul nr.475/35/2014, **Curtea de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.341 alin.(6) lit.c) din Codul de procedură penală**. Excepția a fost ridicată de Simona Pașcu (fostă Neaga) cu ocazia soluționării plângerii inculpatei împotriva unei soluții de renunțare la urmărirea penală dispuse prin rechizitoriu.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, autoarea acesteia susține, în esență, că dispozițiile art.341 alin.(6) lit.c) din Codul de procedură penală încalcă prevederile constituționale ale art.21 privind accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil și ale art.20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului raportate la prevederile art.6 referitor la dreptul la un proces echitabil și ale art.13 privind dreptul la un recurs efectiv din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, întrucât, deși art.340 alin.(1) din Codul de procedură penală conferă dreptul de a ataca soluția de renunțare la urmărirea penală cu plângere la judecătorul de cameră preliminară, textul de lege criticat nu prevede ca soluție - în ipoteza admiterii plângerii formulate de persoana față de care s-a dispus netrimiterea în judecată - schimbarea soluției din renunțare la urmărirea penală în clasare. Arată că art.6 par.1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale - care instituie o serie de exigențe de natură procedurală cu privire la dreptul la un proces echitabil, și anume judecarea în mod public, termenul rezonabil, independența și imparțialitatea instanței, care este instituită de lege, pronunțarea în mod public a hotărârii, protecția vieții private a părților etc. - garantează mai întâi de toate *”dreptul la un tribunal”*, ca fiind cel care permite punerea în valoare a garanțiilor procedurale amintite. Caracterul echitabil, publicitatea și celeritatea procesului penal nu ar prezenta absolut nici un interes în absența procesului însuși. De asemenea, precizează că, printr-o jurisprudență constantă, Curtea Europeană a

Drepturilor Omului a elaborat principiul potrivit căruia, prin Convenție, sunt garantate drepturi și libertăți concrete și efective, iar nu teoretice și iluzorii.

6. Curtea de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată, dispozițiile art.341 alin.(6) lit.c) din Codul de procedură penală încălcând prevederile constituționale ale art.21 privind accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil și ale art.20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului raportate la prevederile art.6 referitor la dreptul la un proces echitabil și ale art.13 privind dreptul la un recurs efectiv din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Astfel, cu toate că, potrivit art.340 alin.(1) din Codul de procedură penală, persoana a cărei plângere împotriva soluției de renunțare la urmărirea penală, dispusă prin ordonanță sau rechizitoriu, a fost respinsă conform art.339 poate face plângere, în termen de 20 de zile de la comunicare, la judecătorul de cameră preliminară de la instanța căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în primă instanță, în fapt, așa cum rezultă din art.341 alin.(6) lit.c) din Codul de procedură penală, nu este prevăzută posibilitatea schimbării soluției procurorului din renunțare în clasare. Apreciază că, în aceste condiții, plângerea are un caracter pur formal, persoana interesată neavând posibilitatea de a obține soluția urmărită.

7. Potrivit art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

8. **Avocatul Poporului** menționează că a transmis punctul său de vedere în Dosarele nr.374D/2014 și nr.538D/2014, acesta fiind reținut în Decizia nr.599 din 21 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.886 din 5 decembrie 2014, și în Decizia nr.663 din 11 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.52 din 22 ianuarie 2015, în sensul că dispozițiile de lege criticate sunt constituționale. Arată că își menține punctul de vedere anterior exprimat.

9. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

10. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

11. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art.341 alin.(6) lit.c) din Codul de procedură penală, modificate prin art.102 pct.218 din Legea nr.255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.515 din 14 august 2013. Textul de lege criticat are următorul cuprins: *”În cauzele în care nu s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale, judecătorul de cameră preliminară poate dispune una dintre următoarele soluții: [...] c) admite plângerea și schimbă temeiul de drept al soluției de clasare atacate, dacă prin aceasta nu se creează o situație mai grea pentru persoana care a făcut plângerea.”*

12. În susținerea neconstituționalității acestor dispoziții de lege, autoarea excepției invocă încălcarea prevederilor constituționale ale art.21 privind accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil și ale art.20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului raportate la prevederile art.6 referitor la dreptul la un proces echitabil și ale art.13 privind dreptul la un recurs efectiv din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

13. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că procurorul, ca titular al dreptului de a exercita acțiunea penală, este cel care decide

cu privire la rezultatul urmăririi penale, fie prin trimiterea în judecată a inculpatului, fie prin adoptarea unei alte soluții. Terminarea urmăririi are, însă, un caracter relativ, întrucât există posibilitatea ca urmărirea penală să fie reluată, actele emise de procuror nebucurându-se de autoritate de lucru judecat.

14. În viziunea noului Cod de procedură penală, punerea în mișcare a acțiunii penale nu mai este posibilă la terminarea urmăririi, procurorul fiind obligat să dispună acest act procesual în cursul urmăririi, prin ordonanță, de îndată ce constată că există probe din care rezultă presupunerea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există niciunul din cazurile prevăzute de art.16 alin.(1) din Codul de procedură penală, cazuri care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale. Administrarea de probatorii după declanșarea urmăririi penale are rolul de a lămuri cauza sub toate aspectele - existența faptei, identitatea făptuitorului și responsabilitatea penală a acestuia -, pentru a se putea dispune, la finalizarea ei, fie o soluție de trimitere în judecată, fie o soluție de netrimitere în judecată. Acestea sunt tipurile de soluții ce pot fi emise la sfârșitul urmăririi penale, soluționarea fazei fiind în competența exclusivă a procurorului. Deși reglementată distinct, ca procedură specială, încheierea acordului de recunoaștere a vinovăției constituie tot o modalitate de finalizare a urmăririi penale - nefiind nici dispoziție de netrimitere, nici dispoziție de trimitere în judecată -, în măsura în care acordul de recunoaștere este validat de către instanța de judecată. În afara soluțiilor de trimitere și de netrimitere în judecată, care pot fi dispuse numai după începerea și desfășurarea urmăririi penale, noul Cod de procedură penală permite procurorului să dispună și o soluție de neurmărire penală, echivalentul soluției de neîncepere a urmăririi penale din vechiul cod.

15. În ceea ce privește soluțiile de neurmărire și netrimitere în judecată prevăzute de noua lege procesual penală, acestea sunt clasarea și renunțarea la urmărirea penală, iar actele prin care se dispun sunt ordonanța și, în anumite cazuri, rechizitoriul. Astfel, dacă pentru unul dintre inculpați sau pentru una dintre infracțiuni se dispune trimiterea în judecată, iar pentru ceilalți inculpați ori pentru celelalte fapte procurorul dă soluție de clasare sau de renunțare la urmărirea

penală, actele de dispoziție pentru ambele situații vor fi cuprinse în rechizitoriu, care se substituie ordonanței. În acest caz, faptele și persoanele care constituie obiectul dispozițiilor de netrimitere în judecată, deși cuprinse în rechizitoriu, nu vor fi obiect al judecării.

16. Soluția de clasare poate fi dată exclusiv de procuror, prin ordonanță, respectiv prin rechizitoriu, din oficiu sau la propunerea motivată a organului de cercetare penală. Noul Cod de procedură penală reglementează două situații ce determină dispunerea clasării, și anume clasarea exclusiv ca soluție de neurmărire penală - atunci când nu se poate începe urmărirea penală, întrucât nu sunt întrunite condițiile de fond și de formă esențiale ale sesizării - și clasarea ca urmare a constatării incidenței unuia dintre cazurile de împiedicare a punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale prevăzute de art.16 alin.(1) din Codul de procedură penală.

17. Similar clasării, soluția de renunțare la urmărirea penală se poate dispune tot doar de către procuror, prin ordonanță, respectiv prin rechizitoriu, din oficiu sau la propunerea motivată a organului de cercetare penală. Renunțarea la urmărirea penală constituie o modalitate de rezolvare a cauzei atât în situația în care nu s-a început urmărirea, cât și atunci când s-a început urmărirea, dar se ajunge la concluzia că nu există un interes public în continuarea acesteia. Astfel, potrivit art.318 alin.(1) și (2) din noul Cod de procedură penală, în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau pedeapsa închisorii de cel mult 7 ani, procurorul poate renunța la urmărirea penală când, în raport cu conținutul faptei, cu modul și mijloacele de săvârșire, cu scopul urmărit și cu împrejurările concrete de săvârșire, cu urmările produse sau care s-ar fi putut produce prin săvârșirea infracțiunii, constată că nu există un interes public în urmărirea acesteia; când autorul faptei este cunoscut, la aprecierea interesului public sunt avute în vedere și persoana suspectului sau a inculpatului, conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii și eforturile depuse pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii. Temeiul juridic al soluției de renunțare la urmărirea penală, și anume lipsa interesului public în urmărirea penală a

infrațiunii și a suspectului sau a inculpatului (când autorul faptei este cunoscut), este reglementat separat de cazurile de împiedicare a punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale - prevăzute de art.16 alin.(1) din noul Cod de procedură penală și care constituie temeiurile de drept ale soluției de clasare - și, spre deosebire de acestea, este lăsat la aprecierea procurorului.

18. Potrivit doctrinei, reglementarea soluției de renunțare la urmărirea penală introduce în legislația procesual penală română principiul oportunității urmăririi penale și face trecerea de la un sistem de urmărire obligatorie, guvernat de principiul legalității acuzării, la un sistem de urmărire bazat pe principiul oportunității acuzării. Această schimbare de optică a legiuitorului este legată de supraîncărcarea organelor judiciare cu cauze penale și de necesitatea creării unei soluții intermediare, pentru faptele de gravitate redusă, între soluția de trimitere în judecată și cea de clasare, caracterizată prin absența oricărei sancționări sau atenționări a făptuitorului. Renunțarea la urmărirea penală este considerată, într-o opinie, ca fiind o instituție procesual penală cu caracter de noutate, care vine să suplinească atât soluția de scoatere de sub urmărire dispusă de procuror pentru cazul de împiedicare a exercitării acțiunii penale prevăzut de art.10 alin.1 lit.b¹) din Codul de procedură penală din 1968 (fapta nu prezintă gradul de pericol social al unei infrațiuni), cât și soluția de încetare a procesului penal pronunțată de instanță în cazul prevăzut de art.10 alin.1 lit.i) din Codul de procedură penală din 1968 (s-a dispus înlocuirea răspunderii penale).

19. Curtea reține că vechiul Cod penal reglementa, în art.18¹, instituția *"faptei care nu prezintă pericolul social al unei infrațiuni"*, aplicabilă faptelor *"lipsite în mod vădit de importanță"*, căreia îi corespundea cazul de împiedicare a exercitării acțiunii penale prevăzut de art.10 alin.1 lit.b¹) din Codul de procedură penală din 1968, care, la rândul lui, atrăgea - în cursul urmăririi penale - soluția de scoatere de sub urmărire, respectiv - în cursul judecății - soluția de achitare. În plus, în condițiile art.90 din Codul penal anterior, instanța avea posibilitatea de a dispune înlocuirea răspunderii penale cu răspunderea care atrăgea o sancțiune cu caracter administrativ, situație în care instanța pronunța încetarea procesului

penal, pentru cazul prevăzut de art.10 alin.1 lit.i) din Codul de procedură penală din 1968, și aplica una din sancțiunile cu caracter administrativ prevăzute de art.91 din vechiul Cod penal.

20. În ceea ce privește procedura plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimitere în judecată, aceasta este reglementată de art.340 și art.341 din noul Cod de procedură penală. Din perspectiva evoluției legislației procesual penale în această materie, un pas important îl reprezintă Decizia nr.486 din 2 decembrie 1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.105 din 6 martie 1998, prin care Curtea a constatat că art.278 din Codul de procedură penală din 1968 este constituțional numai în măsura în care nu oprește persoana nemulțumită de soluționarea plângerii împotriva măsurilor sau actelor efectuate de procuror ori efectuate pe baza dispozițiilor date de acesta și care nu ajung în fața instanțelor judecătorești să se adreseze justiției în temeiul art.21 din Constituție, ce urmează să se aplice în mod direct. Rațiunea acestei interpretări constă în aceea că actele prin care procurorul pune capăt conflictului de drept penal, fiind modalități de înlăturare a justiției, trebuie să fie supuse cenzurii judecătorului. Prin decizia menționată, Curtea a reținut necesitatea unei intervenții a legiuitorului, care să reglementeze dreptul persoanei nemulțumite de soluția dată plângerii sale contra actelor procurorului de a se adresa instanței de judecată competente.

21. Ca urmare a Deciziei Curții Constituționale nr.486 din 2 decembrie 1997, prin Legea nr.281/2003 privind modificarea și completarea Codului de procedură penală și a unor legi speciale (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.468 din 1 iulie 2003), au fost introduse în Codul de procedură penală din 1968 dispozițiile art.278¹ - modificate prin Legea nr.356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.677 din 7 august 2006) și prin Legea nr.202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.714 din 26 octombrie 2010) - care reglementau

procedura plângerii în fața judecătorului împotriva rezoluțiilor sau ordonanțelor procurorului de netrimitere în judecată. Soluțiile pe care judecătorul le putea pronunța în această procedură erau stabilite la alin.8 al art.278¹ din Codul de procedură penală din 1968, fără a se prevedea, însă, posibilitatea ca judecătorul să admită plângerea formulată de persoana față de care s-a dispus netrimiterea în judecată și să schimbe temeiul de drept al soluției date de procuror.

22. Creându-se o practică judiciară neunitară, Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiunile Unite a stabilit, prin Decizia nr.44 din 13 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.423 din 22 iunie 2009, pronunțată în recurs în interesul legii, că, în cazul plângerii formulate în baza art.278¹ din Codul de procedură penală (din 1968) de persoana față de care s-a dispus netrimiterea în judecată și care solicită schimbarea temeiului de drept al soluției dispuse prin rezoluție sau ordonanță ori dispoziția cuprinsă în rechizitoriu, în ipoteza unei instrumentări complete, instanța poate dispune schimbarea acestuia, în condițiile art.278¹ alin.8 lit.b) din Codul de procedură penală (din 1968). Pentru a ajunge la această interpretare, instanța supremă a reținut, prin decizia menționată anterior, că, ”potrivit dispozițiilor art.278¹ alin.8 lit.b) și c) din Codul de procedură penală, atunci când judecătorul constată că plângerea împotriva rezoluției sau ordonanței procurorului de netrimitere în judecată este întemeiată, o admite, desființează rezoluția sau ordonanța atacată, procedând, după caz, astfel: în cazul prevăzut la lit.b), trimite cauza procurorului, în vederea începerii urmăririi penale sau redeschiderii urmăririi penale, în ipoteza unei urmăriri penale inexistente sau incomplete; spre deosebire de această situație, în cazul prevăzut la lit.c) a aceluiași articol, dacă se constată că probele existente la dosar sunt suficiente, judecătorul va reține cauza spre judecare. Prin urmare, în acest ultim caz, faza urmăririi penale este realizată complet, însă a avut loc o apreciere eronată a probelor”. Înalta Curte a mai reținut că, ”în ipoteza plângerii formulate de însăși persoana față de care s-a dispus netrimiterea în judecată, ar fi de neconceput ca tocmai plângerea ei să se constituie în act de sesizare a instanței împotriva sa, cu încălcarea implicită a principiului procesual *non reformatio in*

pejus. De aceea, în raport cu aceste limite în care poate fi circumscris controlul judiciar în cadrul procedurii reglementate în art.278¹ alin.8 din Codul de procedură penală, în ipoteza în care persoana față de care s-a dispus netrimiterea în judecată solicită schimbarea temeiului de drept al acestei soluții, dispusă prin rezoluție sau ordonanță ori prin dispoziția cuprinsă în rechizitoriu, dacă se apreciază că este întemeiată plângerea prin care s-a invocat neefectuarea urmăririi penale sau caracterul ei incomplet, judecătorul nu poate pronunța decât soluția prevăzută la alin.8 lit.b) din același articol. Tot astfel, trebuie admis că, în ipoteza când probatoriul este complet și nu se impune trimiterea cauzei la procuror, în vederea începerii sau redeschiderii urmăririi penale, judecătorul are de asemenea posibilitatea să schimbe temeiul de drept al soluției dispuse de procuror, tot în cadrul aplicării dispozițiilor art.278¹ alin.8 lit.b) din Codul de procedură penală”.

23. Cele statuate prin Decizia nr.44 din 13 octombrie 2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secțiile Unite au fost preluate în dispozițiile art.341 alin.(6) lit.c) și alin.(7) pct.2 lit.d) din noul Cod de procedură penală, în baza cărora, în procedura destinată soluționării plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimitere în judecată, judecătorul de cameră preliminară poate modifica temeiul juridic al soluției de clasare atacate. În acest sens, potrivit art.340 alin.(1) din Codul de procedură penală, persoana a cărei plângere împotriva soluției de clasare sau renunțare la urmărirea penală, dispusă prin ordonanță sau rechizitoriu, a fost respinsă conform art.339 din Codul de procedură penală poate face plângere, în termen de 20 de zile de la comunicare, la judecătorul de cameră preliminară de la instanța căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în primă instanță. Soluțiile care pot fi pronunțate de judecătorul de cameră preliminară în această procedură, în cazul în care nu a fost pusă în mișcare acțiunea penală, sunt cele prevăzute de art.341 alin.(6) din Codul de procedură penală: a) respinge plângerea, ca tardivă sau inadmisibilă ori, după caz, ca nefondată; b) admite plângerea, desființează soluția atacată și trimite motivat cauza la procuror pentru a începe sau pentru a completa urmărirea penală ori, după caz, pentru a pune în mișcare acțiunea penală și a completa urmărirea penală; c) admite plângerea și

schimbă temeiul de drept al soluției de clasare atacate, dacă prin aceasta nu se creează o situație mai grea pentru persoana care a făcut plângerea. În cazul în care a fost pusă în mișcare acțiunea penală, judecătorul de cameră preliminară poate pronunța una din soluțiile prevăzute de art.341 alin.(7) din Codul de procedură penală: 1. respinge plângerea ca tardivă sau inadmisibilă; 2. verifică legalitatea administrării probelor și a efectuării urmăririi penale, exclude probele nelegal administrate ori, după caz, sancționează potrivit art.280-282 actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii și: a) respinge plângerea ca nefondată; b) admite plângerea, desființează soluția atacată și trimite motivat cauza la procuror pentru a completa urmărirea penală; c) admite plângerea, desființează soluția atacată și dispune începerea judecății cu privire la faptele și persoanele pentru care, în cursul cercetării penale, a fost pusă în mișcare acțiunea penală, când probele legal administrate sunt suficiente, trimițând dosarul spre repartizare aleatorie; d) admite plângerea și schimbă temeiul de drept al soluției de clasare atacate, dacă prin aceasta nu se creează o situație mai grea pentru persoana care a făcut plângerea.

24. Din formularea dispozițiilor art.340 alin.(1) și ale art.341 alin.(6) lit.c) și alin.(7) pct.2 lit.d) din Codul de procedură penală reiese că, raportat la cele statuate prin Decizia nr.44 din 13 octombrie 2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secțiunile Unite, legiuitorul a extins sfera persoanelor care pot contesta temeiul juridic al soluției de clasare, în sensul că petentul nu trebuie să fi avut neapărat calitatea de suspect sau inculpat, ci poate fi și persoana vătămată, partea civilă sau partea responsabilă civilmente. De exemplu, persoana vătămată poate solicita schimbarea temeiului de drept al clasării din art.16 alin.(1) lit.a) din Codul de procedură penală (fapta nu există) în art.16 alin.(1) lit.b) din același cod (fapta nu este prevăzută de legea penală ori nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege), pentru a-și deschide, astfel, calea unei acțiuni în răspundere civilă delictuală.

25. Soluția schimbării temeiului juridic al soluției de clasare atacate, prevăzută de alin.(6) lit.c) și alin.(7) pct.2 lit.d) ale art.341 din Codul de procedură

penală, spre deosebire de soluțiile de la alin.(6) lit.b) și alin.(7) pct.2 lit.b) ale aceluiași articol, vizează ipoteza în care judecătorul de cameră preliminară constată că nu se impune trimiterea cauzei la procuror pentru a începe sau pentru a completa urmărirea penală ori, după caz, pentru a pune în mișcare acțiunea penală și a completa urmărirea penală, respectiv - în cazul în care acțiunea penală a fost pusă în mișcare - pentru a completa urmărirea penală. Prin urmare, dispozițiile art.341 alin.(6) lit.c) și alin.(7) pct.2 lit.d) din Codul de procedură penală stabilesc soluția (admite plângerea și schimbă temeiul de drept al soluției de clasare atacate, dacă prin aceasta nu se creează o situație mai grea pentru persoana care a făcut plângerea) pe care judecătorul de cameră preliminară o poate pronunța în ipoteza în care probatoriul este complet, însă procurorul a făcut o apreciere eronată a probelor.

26. Cu toate că, potrivit art.340 alin.(1) din Codul de procedură penală, obiectul plângerii îl poate constitui atât soluția de clasare, cât și soluția de renunțare la urmărirea penală, Curtea observă că, în ipoteza în care probatoriul este complet și nu se impune trimiterea cauzei la procuror în vederea redeschiderii urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară poate dispune, în condițiile art.341 alin.(6) lit.c) și alin.(7) pct.2 lit.d) din Codul de procedură penală, doar cu privire la schimbarea temeiului de drept al soluției de clasare atacate, iar nu și cu privire la plângerea formulată împotriva soluției de renunțare la urmărirea penală de către persoana care a avut calitatea de suspect sau de inculpat, respectiv de parte responsabilă civilmente, deși soluția de renunțare la urmărirea penală constituie o modalitate de rezolvare a cauzei penale de către procuror, iar plângerea în fața judecătorului trebuie să primească soluționare, cu respectarea principiului procesual *non reformatio in pejus*.

27. În noul Cod de procedură penală, temeiurile de drept ale soluțiilor de neurmărire și de netrimitere în judecată nu mai au o reglementare comună, așa cum se întâmpla sub imperiul Codului de procedură penală din 1968, care stabilea, în art.10 alin.1, atât cazurile în care procurorul dispunea scoaterea de sub urmărire [art.10 alin.1 lit.a)-e), când exista învinuit sau inculpat în cauză], cât și pe cele în

care dădea soluția de încetare a urmăririi penale [art.10 alin.1 lit.f)-h), i¹) și j)], când exista învinuit sau inculpat în cauză]. Ca urmare a Deciziei nr.44 din 13 octombrie 2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secțiile Unite, în procedura reglementată de art.278¹ din Codul de procedură penală din 1968, era, astfel, posibilă schimbarea temeiului juridic al soluției procurorului, la solicitarea persoanei față de care s-a dispus netrimiterea în judecată, din art.10 alin.1 lit.b¹) din Codul de procedură penală din 1968 (fapta nu prezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni) în art.10 alin.1 lit.a) din vechiul cod (fapta nu există).

28. În această privință, Curtea reține că, prin aceeași încheiere din 23 aprilie 2015, pronunțată în Dosarul nr.475/35/2014, prin care a fost sesizată cu soluționarea prezentei excepții de neconstituționalitate, Curtea de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție pentru a pronunța o hotărâre prealabilă pentru dezlegarea chestiunii de drept privind interpretarea dispozițiilor art.341 alin.(6) lit.c) din Codul de procedură penală, urmând ca instanța supremă să lămurească dacă judecătorul de cameră preliminară investit cu soluționarea unei plângeri formulate împotriva soluției de renunțare la urmărirea penală are posibilitatea ca, în urma admiterii plângerii, să schimbe soluția din renunțare la urmărirea penală în clasare atunci când petentul invocă unul din temeiurile de drept care atrag ca și consecință imediată pronunțarea unei soluții de clasare.

29. Cu privire la textul de lege care face obiectul excepției de neconstituționalitate, Curtea constată că dispozițiile art.341 alin.(6) lit.c) din Codul de procedură penală încalcă principiul liberului acces la justiție consacrat de prevederile art.21 din Constituție, prin împiedicarea unui acces efectiv la justiție în cazul plângerii formulate împotriva soluției de renunțare la urmărirea penală de către persoana care a avut calitatea de suspect, în ipoteza în care probatoriul este complet și nu se impune trimiterea cauzei la procuror în vederea redeschiderii urmăririi penale. Accesul la justiție al persoanei care a avut calitatea de suspect, deși consacrat expres de art.340 alin.(1) din Codul de procedură penală, nu este unul efectiv, din moment ce, în ipoteza în care urmărirea penală

este realizată complet, însă a avut loc o apreciere eronată a probelor, plângerea formulată împotriva soluției de renunțare la urmărirea penală, prin care se invocă unul din temeiurile de drept care atrag pronunțarea unei soluții de clasare, nu poate fi soluționată favorabil. Astfel, interesele legitime ale suspectului față de care procurorul a dispus renunțarea la urmărirea penală nu pot fi apărate în justiție în mod efectiv, întrucât soluția prin care procurorul pune capăt conflictului de drept penal, deși este o modalitate de înlăturare a justiției, nu poate fi cenzurată de judecător în vederea restabilirii intereselor legitime încălcate. Or, așa cum a statuat Curtea în jurisprudența sa, principiul accesului liber la justiție - consacrat de Constituție în art.21, care la alin.(1) prevede că *"orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime"* - înseamnă posibilitatea juridică de a avea acces, pe de o parte, la structurile judecătorești, iar, pe de altă parte, la mijloacele procedurale prin care justiția se înlătură, având în vedere că prin justiție se înțelege atât sistemul instanțelor judecătorești, cât și activitatea de soluționare a cauzelor civile, administrative, penale etc., în vederea aplicării de sancțiuni și restabilirii drepturilor și intereselor legitime încălcate. Este adevărat că regulile de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești sunt de competență exclusivă a legiuitorului - așa cum rezultă din art.126 alin.(2) din Constituție, potrivit căruia *"competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege"* - însă, legiuitorul, în alegerea soluțiilor sale legislative, trebuie să țină seama de toate prevederile constituționale, neputându-le eluda în exercitarea competenței sale în materie de procedură, în caz contrar, încălcându-se prevederile art.1 alin.(5) din Constituție, potrivit căruia, *"în România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie"* (Decizia nr.953 din 19 decembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.53 din 23 ianuarie 2007, și Decizia nr.347 din 3 aprilie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.307 din 9 mai 2007). Așadar, în această cheie trebuie interpretat principiul liberului acces la justiție, care presupune posibilitatea neîngrădită a celor interesați de a utiliza

procedurile judiciare, în formele și în modalitățile instituite de lege. Totodată, regula stabilită de art.21 alin.(2) din Constituție, potrivit căreia nici o lege nu poate îngădi accesul la justiție, semnifică faptul că legiuitorul nu poate exclude de la exercițiul drepturilor procesuale pe care le-a instituit nici o categorie sau grup social (Decizia nr.60 din 14 octombrie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.12 din 19 ianuarie 1994, și Decizia Plenului Curții Constituționale nr.1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.69 din 16 martie 1994).

30. Accesul liber la justiție, consacrat de art.21 din Legea fundamentală, reprezintă o valorificare a prevederilor art.6 referitor la dreptul la un proces echitabil din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Așa cum a reținut Curtea Constituțională prin Decizia nr.599 din 21 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.886 din 5 decembrie 2014, paragrafele 31-35, exigențele art.6 din Convenție, interpretate în lumina jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, sunt implicit aplicabile în justiție în temeiul art.20 din Constituție, inclusiv în procedura plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimitere în judecată. Sub aspectul dreptului de acces la justiție, Curtea de la Strasbourg a stabilit, în mod constant, în jurisprudența sa, că dreptul de acces la o instanță judecătorească constituie un element inerent al dreptului la un proces echitabil prevăzut de art.6 par.1 din Convenție (Hotărârea din 21 februarie 1975, pronunțată în *Cauza Golder împotriva Regatului Unit*, paragraful 36, Hotărârea din 30 octombrie 1998, pronunțată în *Cauza F.E. împotriva Franței*, paragraful 44, Hotărârea din 7 mai 2002, pronunțată în *Cauza McVicar împotriva Regatului Unit*, paragraful 46). În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că art.6 par.1 din Convenție consacră ”dreptul la un tribunal”, în raport cu care dreptul de acces, și anume dreptul de a sesiza instanța judecătorească competentă, nu constituie decât un aspect, la care se adaugă garanțiile referitoare la organizarea și la compunerea instanței, respectiv la procedura de judecată, toate aceste aspecte formând dreptul la un proces echitabil (Hotărârea din 21 februarie 1975,

pronunțată în Cauza *Golder împotriva Regatului Unit*, paragraful 36). Convenția are ca scop să protejeze drepturi concrete și efective, nu drepturi teoretice sau iluzorii, afirmație ce vizează în mod special dreptul de acces la o instanță judecătorească, având în vedere locul deosebit pe care dreptul la un proces echitabil îl ocupă într-o societate democratică (Hotărârea din 9 octombrie 1979, pronunțată în *Cauza Airey împotriva Irlandei*, paragraful 24, Hotărârea din 15 februarie 2005, pronunțată în *Cauza Steel și Morris împotriva Regatului Unit*, paragraful 59). În această privință, Curtea de la Strasbourg a reținut că faptul de a putea folosi căile de atac interne nu respectă în mod necesar imperativele art.6 par.1 din Convenție, ci mai trebuie constatat faptul că nivelul de acces asigurat de legislația națională este suficient pentru a asigura persoanelor interesate ”dreptul la o instanță”, ținând cont de principiul preeminenței dreptului într-o societate democratică (Hotărârea din 21 februarie 1975, pronunțată în *Cauza Golder împotriva Regatului Unit*, paragrafele 34-35, Hotărârea din 6 decembrie 2001, pronunțată în *Cauza Yagtzilar și alții împotriva Greciei*, paragraful 26, Hotărârea din 26 ianuarie 2006, pronunțată în *Cauza Lungoci împotriva României*, paragraful 35, publicată în Monitorul Oficial României, Partea I, nr.588 din 7 iulie 2006).

31. Prin urmare, dispozițiile art.341 alin.(6) lit.c) din Codul de procedură penală încalcă prevederile art.21 din Constituție, prin împiedicarea unui acces efectiv la justiție în cazul plângerii formulate împotriva soluției de renunțare la urmărirea penală de către persoana care a avut calitatea de suspect, în ipoteza în care probatoriul este complet.

32. Potrivit art.31 alin.(2) din Legea nr.47/1992, care prevede că, ”în caz de admitere a excepției, Curtea se va pronunța și asupra constituționalității altor prevederi din actul atacat, de care, în mod necesar și evident, nu pot fi dissociate prevederile menționate în sesizare”, Curtea urmează să extindă controlul de constituționalitate asupra dispozițiilor art.341 alin.(7) pct.2 lit.d) din Codul de procedură penală, de care nu pot fi dissociate dispozițiile de lege cu care a fost sesizată. Textul asupra căruia se extinde controlul de constituționalitate are

următorul cuprins: ”În cauzele în care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale, judecătorul de cameră preliminară: [...] 2. verifică legalitatea administrării probelor și a efectuării urmăririi penale, exclude probele nelegal administrate ori, după caz, sancționează potrivit art.280-282 actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii și: [...] d) admite plângerea și schimbă temeiul de drept al soluției de clasare atacate, dacă prin aceasta nu se creează o situație mai grea pentru persoana care a făcut plângerea”.

33. Curtea, având în vedere principiul procesual *non reformatio in pejus*, constată că dispozițiile art.341 alin.(7) pct.2 lit.d) din Codul de procedură penală, care prevăd, pentru situația în care acțiunea penală a fost pusă în mișcare, o soluție legislativă identică cu cea reglementată de art.341 alin.(6) lit.c) din Cod, încalcă, pentru motivele mai sus arătate, prevederile art.21 din Constituție, prin împiedicarea unui acces efectiv la justiție în cazul plângerii formulate împotriva soluției de renunțare la urmărirea penală de către persoana care a avut calitatea de inculpat, respectiv de parte responsabilă civilmente, în ipoteza în care probatoriul este complet.

34. Pentru considerentele expuse, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1-3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

Decide :

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Simona Pașcu (fostă Neaga) în Dosarul nr.475/35/2014 al Curții de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori și constată că dispozițiile art.341 alin.(6) lit.c) și, prin extindere, ale art.341 alin.(7) pct.2 lit.d) din Codul de procedură penală sunt neconstituționale prin împiedicarea accesului la justiție în cazul soluțiilor de renunțare la urmărirea penală.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Curții de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 29 octombrie 2015.

www.jurl.ro